

צ'יינה אקספרס: מדוע הסינים רואים בחברות הישראליות יעד השקעה מועדף?

בנקאי ההשקעות אדי קוקרמן עסק בגיוסי הון בשוק האירופי המנומנם, עד שגילה את הכיוון החדש: "בשנתיים האחרונות הסינים עברו את האמריקאים בהיקף ההשקעות בישראל. הם חושבים היום במונחים אחרים, גלובליים"

| 10/10/2014 הדר חורש, סופהשבוע

בנקאי ההשקעות אדי קוקרמן פותח את השיחה בהצהרה מפתיעה: "בשנתיים האחרונות עברו הסינים את האמריקאים בהיקף ההשקעות בישראל."

ההערכה הזו אינה מגובה עדיין בנתונים מדויקים, ואולי אפילו מוגזמת. אבל היא אינה רחוקה מהמציאות. עסקות ענק כמו ההשקעה בחברת מכתשים-אגן על ידי כמצינה, העסקה שטרם נסגרה סופית לרכישת תנובה, הניסיון לרכוש את השליטה בכלל ביטוח ורכישת השליטה בחברה הישראלית למחצה ווייבר, נוסף למעורבות הסינית בפרויקטים גדולים של תשתיות, מצביעים על העניין הגובר של חברות סיניות במשק הישראלי, ועל ההזדמנויות העסקיות הגדולות הכרוכות בהן.

קוקרמן עלה לישראל מצרפת בתחילת שנות התשעים והקים בנק קטן שעסק בגיוסי הון באירופה. כבן למשפחת בנקאים (אביו היה מנהל עסקיה של משפחת רוטשילד), התמקד קוקרמן בגיוס הון פרטי אירופי להשקעות בחברות ישראליות. בין היתר ניסה לקדם הנפקות של חברות ישראליות בבורסה הצרפתית.

האוריינטציה הברורה של שוק ההון וההייטק בישראל לכיוון ארה"ב לא תרמה לצמיחת עסקיו של קוקרמן, הנחשב לבנקאי הגון ומוכר היטב בקהילה הפיננסית, אבל לא לדמות מרכזית. חברות ישראליות מעדיפות לעבוד עם בנקאים שיכולים להביא אותן בסוף הדרך לזרם כספי או לשתופות עם אחת מחברות הענק בארה"ב. ראוי לציין שחוסר העניין הדדי. גם הקהילה הפיננסית האירופית מגלה עניין מוגבל בשוק הישראלי.

"הכסף שמגיע לכאן מצרפת כמעט כולו של יהודים צרפתים", אומר קוקרמן, "יש לי היכרות רחבה עם הקהילה העסקית שם ועכשיו, בגלל גל האנטישמיות בצרפת ובאירופה בכלל, יש עניין גובר, אבל רק של יהודים". לפני שנתיים החל קוקרמן לזהות את הכיוון החדש. "בכנס שערכנו לפני שלוש בצרפת הכרתי את רוני צ'ן. צ'ן הוא אחד האנשים העשירים בסין ואולי העשיר ביותר. הוא שולט בחברת הנדל"ן ההונג קונגית האנג'לוניג. הוא אמר לי, 'חשבת שהישראלים חכמים. אם זה היה נכון הם היו עושים יותר עסקים עם סין'. למחרת פגשתי אותו ושוב ואמרתי לו שהוא צודק. הצעתי שנעשה את זה ביחד."

השניים הכריזו על הקמת קרן לעידוד השקעות מסין בחברות ישראליות. "יאיר שמיר היה מנהל ושותף בקרן עד שהחליט להצטרף למפלגת ישראל ביתנו", מספר קוקרמן. "ערכנו מפגשים עם משקיעים מובילים, וארגנו ביקור של 60 מיליארדרים סיניים בישראל". צ'ן ישתתף בכנס המשקיעים הבינלאומי שיקיים בנק ההשקעות של קוקרמן בתל אביב ב-27 בחודש, בו ישתתפו מנהלי חברות ומשקיעים מחו"ל ומישראל.

אדי קוקרמן (משמאל) עם יאיר שמיר | צילום: יח"צ

מה בדיוק מחפשים הסינים בישראל? התחושה היא שיש להם עודפי כסף והם קונים ללא אבחנה.

"הם רוצים לשפר את כושר התחרות של התעשייה שלהם באמצעות טכנולוגיות מובילות. נפגשתי עם המנכ"ל של המחשבים הגדולה לנובו, שרכשה את עסקי המחשבים הביתיים של יבמ. הוא אמר לי שאם המתחרה הגדולה ביותר שלו hp, האמריקאית, ביצעה השקעות בשישה מיליארד דולר בישראל, סימן שהם רואים בטכנולוגיה הישראלית מנוף מאוד חשוב לטכנולוגיה שלהם, ולכן גם הוא חייב להיות נוכח כאן."

יש חשדנות גדולה בישראל ובכל העולם כלפי המשקיעים הסינים. האמריקאים חוששים לרכוש מהם מחשבים מחשש ליורוסים, בישראל תוהים למה חברה ממשלתית סינית רוכשת את תנובה.

"היו בעבר טענות, שאולי היו אז מוצדקות, שהסינים רוכשים במערב טכנולוגיות כדי להביא אותן לסין. היום הסינים חושבים במונחים אחרים, גלובליים. הם לא חושבים איך לקחת אליהם טכנולוגיות שפיתחו אחרים. הם רוצים להרוויח על ידי פיתוח חברות. הם מציעים לחברות שהן קונים את המפתחות לשוק הסיני הצומח, וזהו אינטרס משותף של כל הצדדים. זו גם המטרה בעסקת למינה. לפתוח בפני החברה הישראלית את השוק הסיני ובכך להביא לצמיחתה."

ומה לגבי תנובה? אין לה עודפי כושר ייצור והיא לא זקוקה לשוק הסיני.

"לא הייתי מעורב בעסקה אבל גם כאן לא מדובר לדעתי בשום מחטף. הסינים הבינו שהטכנולוגיות של תנובה מתאימות לפיתוח התעשייה שלהם ולשוקים הבינלאומיים שאליהם הם רוצים להגיע. מדברים על זה שברייטפוד, החברה העומדת לרכוש את תנובה, היא גוף זר, אבל גם אייפקס היא קרן זרה, קרן בריטית. אייפקס רכשו את תנובה כדי לעשות סיבוב ולמכור אותה ברווח. ברייטפוד אינה נוהגת כך. היא מעוניינת להישאר בתנובה ולהיות שותפה לטווח ארוך."

איך נראית ישראל בעיני הסינים בהשוואה למדינות אחרות?

"הם רואים הרבה פוטנציאל בישראל. יש אצלנו רעב להשקעות. האמריקאים פחות מעוניינים כי יש להם את מקורות ההון שלהם, והמצב הכלכלי באירופה אינו מעודד. הסינים פעילים מאוד גם בהשקעות באפריקה ובמדינות מתפתחות אבל אלה השקעות מסוג אחר. כאן יש להם הזדמנות להשקיע בטכנולוגיות מערביות עם פוטנציאל צמיחה בינלאומי."

מי הם המשקיעים הגדולים בקרן שלכם?

"סגרנו בימים אלה גיוס של 100 מיליון דולר שמתוכם הושקעו 75 מיליון דולר על ידי צ'ינה אברברייט, שזוהי חוברת ההון הפרטי הכי גדולה בסין, לחברה יש גם את מפעל המשקאות הקלים הכי גדול במדינה. זוהי חברה ענקית. כשהקרן תגיע להיקפה המלא הם יהיו כ-30% מהון הקרן."

הקרן תשקיע רק בחברות ישראליות?

"המטרה היא להשקיע בחברות ישראליות ובחברות הקשורות לישראל. כלומר, יש חברות ישראליות רבות שמסיבות כלשהן רשומות בחו"ל. חברת למינה, למשל רשומה בשווייץ, למרות שזו חברה ישראלית."

אתה אומר שהסינים מעוניינים בטכנולוגיה ישראלית. אבל ראינו שהם מתעניינים גם ברכישת חברת ביטוח.

"באמת התפלאתי כששמעתי שמשקיעים סינים מעוניינים בכלל ביטוח. אני לא יודע מה היו הסיבות ליוזמה הזו, אבל עובדה שבסופו של דבר היא לא יצאה לפועל."

אתה רואה חברות סיניות שמשתתפות בתוכנית הפרטה שאושרה השבוע?

"אני לא יודע איזה חברות מתכוונות להפריט וכיצד. על פי מה ששמעתי חלק גדול מהתכנית אינה צפויה לצאת לפועל בטווח הקצר. אני לא רואה הפרטה של חברת החשמל וגם לא של התעשייה האווירית. אני מניח שהיו מגבלות לגבי הפרטה של חברות ביטחוניות, אבל הסינים מתעניינים גם בחברות עם טכנולוגיות שעשויות להיות קשורות לביטחון."

פרופ' טרכטנברג מסכם

בהרצאה במלאת שלוש שנים למחאה החברתית שנשא ב"המרכז להעצמת האזרח" - עמותה הפועלת בתחומי הממשל והאזרחות - ערך השבוע פרופ' מנואל טרכטנברג סיכום ביניים כן וכאוב: הוא עדיין מלא התפעלות מהיקף המחאה ומהשפעתה על החיים הציבוריים, אבל מודה שעיקר ההמלצות שהגישה הוועדה שבראשה עמד, לא יושמו. הוא עדיין גאה מאוד בדוח שהגיש. "זה היה אתגר עצום לתרגם את רוח המחאה לקווי מדיניות שקובעי החלטות יכולים להבין", הוא אומר. "הפקידות הבכירה הזדהתה עם רוח הדוח והוא הפך למדריך ומורה נבוכים לביצוע המדיניות החברתית והכלכלית."

פרופ' מנואל טרכטנברג. מאוכזב מתוצאות המחאה | צילום: ישראל הדרי

אבל טרכטנברג שותף לתחושת האכזבה, שכן הדרישה העיקרית של המחאה הייתה הפחתת יוקר המחיה ובעיקר מחירי הדיור. "התחושה הגורפת היא שדבר לא קרה והדוח מוסמס", הוא מודה בעצב. שתי הממשלות שנדרשו להתמודד עם הבעיה נחלו כישלון חרוץ, ואין באופק סימנים לשיפור בתחומים אלה. כישלון נוסף עליו מצביע טרכטנברג הוא ההתמודדות עם תקציב הביטחון. טרכטנברג המליץ לקבוע מתווה רב שנתי להקטנת חלקה של הוצאה הצבאית בתקציב והגדלת התקציבים האזרחיים. הממשלה הקימה אומנם ועדה בראשות יוחנן לוקר לבחינת הסוגיה, אך זו הצליחה להתכנס לראשונה רק במאי השנה.

"הייתי מצפה שנוכח הגידול בהוצאה הביטחונית כתוצאה ממבצע צוק איתן, יבקשו מהוועדה להאיץ את דיוניה ולהיות מעורבת בהיערכות התקציבית. אבל ההחלטות התקבלו במאבק הרגיל בין האוצר ומשרד הביטחון, ואנחנו יודעים מי תמיד מנצח בקרב הזה."

טרכטנברג עורך פוסט-מורטום מבריק ורחב אופקים של הכישלון: "מחירי הדירות היא הבעיה

הקשה ביותר, וכדי לפתור אותה צריך לפרק את הגופים היוצרים את החסמים. לא המלצנו על כך כי לא רצינו להגיש הצעות שקשה מאוד ליישמן."

"בעיית אי השוויון היא תופעה עולמית מתרחבת שטרם נמצאה לה תרופה בשום מקום", הוא אומר, "יישום חלק מההמלצות כרוך בהליכי חקיקה שאורכים זמן, ובעתיד ניתן יהיה לראות שיפור, כמו בתחום המאבק במונופולים. הפיצול הגדול בחברה הישראלית מקשה על גיבוש תמיכה רחבה למהלכים חברתיים. כך למשל החרדים, המיעוטים האתניים ומרבית השכבות החלשות בחברה לא היו שותפים למחאה של קיץ 2011. והחשוב מכולם: ראש הממשלה, הטרוד בענייני חוץ וביטחון ואינו פנוי להוביל מהלכים גדולים לשינוי חברתי. הוא מעביר את הנושאים החברתיים-כלכליים למיקור חוץ לשר האוצר, שמצדו עסוק אך ורק בשמירה על התקציב."

במכנסי חאקי, חולצה ורודה וגזרה משופרת נראה טרכטנברג סלחני ואופטימי מכפי מהמציאות הטופחת. בניסיון לשאוב עידוד נושא טרכטנברג את עיניו מעבר לים, ומספר כיצד עבדו ביל קלינטון וטוני בלייר על תכניותיהם לשינוי כלכלי וחברתי שנה וחצי לפני שהגיעו לתפקידם. וכמעט באותה נשימה הוא מגלה שהוא פורש מהחיים הציבוריים לצורך כתיבת "מצע רעיוני חברתי למדינת ישראל".

הניסוח אינו מדויק, ואולי מסגיר. למפלגות יש מצע, למדינות יש מדיניות. המרחק בין מצע למדיניות הוא בערך המרחק בין 161 המלצות טרכטנברג למה שיצא תחת ידיהם של נתניהו ולפיד.

<http://www.forbes.co.il/news/new.aspx?Pn6VQ=E&0r9VQ=EEGGG>